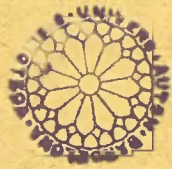

OFRENA

J. Massó Ventós. — Joaquim Folguera. — Joàn Arús. — Felip Graugés
i Camprodón. — Clementina Arderiu. — Felip Palma. — J. Capdevila
Rovira. — Lluís Bertràn i Pijoan. — Ramón Batlle. — Ramón de Cu-
rell. — María Domènech de Cañellas. — Jordi Català. — Miquel Cos-
ta i Llobera. — Joàn Roca. — Mela d'Osor. — D'Armand. — Joàn
:: :: :: :: Salvat. — J. A. Font i Casas. — Jordi Romeu :: :: :: ::

BARCELONA

Any II --- Núm. 5

40 cèntims

Grans Magatzems

DAMIANS

PELAI I TALLERS

Del 28 de febrer al 12 de març, Secció especial d'articles variats al preu únic de

== PESSETES 4'95 ==

Gran Exposició i venda d'articles per a regal

Marbres, Bronzes, Porcel·lanes, Mobles fantasia, Joieria, Rellotjeria, Bisuteria, Bosses novetat, Vanos, Articles de peli, Jocs de cristall i porcel·lana, Maiòliques, Articles per a viatge i sport, Aparells parlants, Orfebreria religiosa, Imatjes, Perfumeria, Paraigües, Bastons, Joguines, Articles japonesos, etc., etc.

Inmens assortit de Calçat i Guants a preus excepcionals

ARQUES

== PER A VALORS ==

BÀSCULES

== PER A CARROS I VAGONS ==

Fills de A. ARISÓ

Sans, núm. 12   Telefon H. 397

== BARCELONA ==

Successors de MODEST AMAR

□ □ □ □ □

NOVITATS EN PANYERIA

□ □ □ □ □

FABRIQUES A SABADELL I SAN GERVASI

□ □ □ □ □

FABRICACIÓ DE TOTA MENA DE PANYERIA

ESCUTS PER A BANDERES, FERROCARRILS

I AUTOMÓBILS :: BANDES PER A EXCURSIO-

NISTES :: ESPECIALITATS PER A LLIBRES

Despatx: Plateria, núm. 43 - - - Telefon 2484

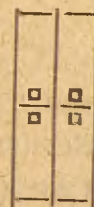
BARCELONA

MAGATZEMS DE FERRETERIA I BATERIA DE CUINA

R. ROCA MATARÓ, S. EN C.
SUCCESSORS DE GARRIGA I ROCA

EINES DE TOTES CLASSES - ARTICLES PER A VAIXELLS
FERRAMENTES PER A CONSTRUCCIÓ - FILFERROS
LLIMES - SERRES SENSE FI - SERVEIS PER A TAULA I
CUINA EN ESMALTAT, ESTANYAT I METALL BLANC
□ □ □ □ □ □ □ ARTICLES D'ALUMINI □ □ □ □ □ □ □

PLATERIA, 49 I 51 □ □ □ □ □ TELEFON 288

BARCELONA

Calefacció Central

Ascensors OTIS PIFRE

Munnéi Capdevila

Aragó, 254

Telefon 3297

BARCELONA

Grans Tallers Metalúrgics

DE

MARIAN RAMONET

Carrers de S. Pau, 46 i Mendizàbal, 25 - Barcelona

ESPECIALITAT EN LA FABRICACIÓ DE TOTA CLASSE D'ARQUES DE
SEGURETAT, BASCULES, BALANCES, PESOS, PREMSES PER A COPIAR,
CARRETS, CUINES, DEPOSITS, TORRADORES I MOLINETS, PER A CAFE,
ESTUFES, FORNETS, PORTES-FOGAINA, ENGRAELLATS, DESAIGUES
:: :: :: :: :: :: I DE VARIS ARTICLES SIMILARS :: :: :: :: :: ::

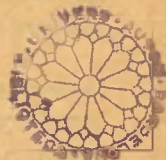
Casa fundada l'any 1830

OFRENA

ANY II : NÚM. 5

REVISTA CATALANA

MARÇ DE 1917

NEU I AMATLLERS FLORITS

Alegría inusitada, la neul..
Al fons del carrer muntanyes blanques,
i tot un bé de Déu
d'amatllers florits dintre les tanques,
d'amatllers nusos, tremolant,
amb la cara una mica rosada
de fret i de vergonya, del gran
fret que fa, que tota la terra està nevada.
Tot està llis de neu i de penúria,
el paisatge és blanc i es torna gris
al caure la foscúria
amb un posat dominadô i sumís.
Sota els abrics el cos s'engorronia,
balbes les mans no poden moure els dits,
i apenes nostre esguard sent l'alegría
dels amatllers florits.
I amb ulls de somni, vora el foc que riu
i fa de tota cosa que consum

olor bona de llar, olor de niu,
tebior manyaga i tremolosa llum,
l'amatller tot florit es transfigura
en una dòna viva amb carn i amb sang,
dreçant el cos que apenas s'afigura
com un miracle del paisatge blanc.
Translúcid, amb les corbes d'una gerra
té el ventre i va saltant els braços alts,
i en la flonjor de la gebrada terra
gentil s'enfonza l'àgil peu descalç.
Dança i riu amb el vol de les falenes,
amb el goig ràpid d'una vida breu.
Se li glaça la sang dintre les venes
i es va tornan més blanca que la neu.
I mor rient i en l'aire encara queda
la dolçor del séu riure i dels séus crits.
I neva neu del cel en la nit freda,
i neven flors dels amatllers florits.

J. MASSÓ VENTÓS.

A l'amor

On ets, amor, que no t'obrir enlloc?
 Si ets aquí, fés un sospir de foc
 Diga'm on ets dins aquest aire bru.
 Tothom parla de tú,
 mes jo no et veig.
 Potser de tan petit com ets.
 Potser perquè només ets esperit.
 Mes amb les ombres també sé parlar,
 jo que sóc ombra de tant somicar.
 Potser de mi t'hauríes abscondit.
 Potser només t'han vist en l'infinit.
 Diga'm almenys quina sabor hi ha en tú.
 Diga'm on ets dins aquest aire bru.

JOAQUIM FOLGUERA.

Romanç de les hores

Es cada hora una amada —
 Quantes amades cada jorn? —
 Volent-les totes, cada
 una se'm mostra discola a son torn.

Mon domeny jo voldria damunt d'elles;
 que cada una fos a mon albir
 com al sò de la dança les donzelles
 que les fa amb el seu ritme obeïr.

Mes elles passen alloure
 i ma paraula no volen oïr:
 totes plegades em fan moure
 i, essent de totes, cap no és per mi.

FORÇA DEL TEMPS...

Ara que és tan formosa com ahir
 quan sols per ella fou mon pensament
 i en la musica del meu vers posí,
 del seu encís, mon amorós turment.

en esguardar-la vora meu passar
 qualche vegada, amb son amor novell,
 resta tranquil mon esperit i clar,
 sense enuig d'ella, sense enveja d'ell.

Força del temps, que nostre món trasforma!
 Ahir, de veure solament sa faç,
 era turbada del meu cor la norma
 i en el meu seny era marcat son pas.

Mes, ja el record del temps aquell s'esborra...
 ¿No fou amor el meu amor finit?
 ¿Foren mos versos versos en la sorra?
 Força del temps, que jo no t'he capill

Com fou tan viu aquell amor, si havia
 d'èssè esvaït tan fàcilment demà?
 No sé si és ver que vaig amar-la un dia
 o si és mentida que no l'amo ja.

JOAN ARÚS.

Figures del camp

A Joàn M.ª Guasch

LA VELLA FILADORA

Joiosa i tranquila
 cada dematí
 la padrina fila
 bon cànem i lli.

Surt a fora vila
 i a l'ombra d'un pi
 la padrina fila
 pels que han de vení.

La bona vellela,
 airosa i distreta
 roda, roda el fús

pregant a Maria
 que'l nin que somia
 s'assembli a Jesús.

LA PASTORETA

Pastora, pastora,
 no sents un neguit
 quan seus a la vora
 d'un xai, o un cabrit?

Que prima i sonora
 la veu del petit
 que furga i olora
 la flor del teu pit!

Mig sembles poruga;
 i ell, juga que juga;
 ta cara amoixant.

Pastora, pastora
 vols dir no s'esflora
 ta gràcia d'infant?

LA TIA

Oh la bona tia
 del cabell d'argent
 que el foc acotia
 gonsonerament

esperant el dia
 de son casament
 que en la llunyania
 va fugint ravent!

D'amor s'aconsola
 guaitant la breçola
 que es gronxa al seu peu;

que el nin que somica
 li sembia una mica
 com un fillet seu.

FELIP GRAUGÈS I CAMPRODÓN.
 Santa M.^a de l'Estany.

CLEMENTINA ARDERIU

vui volem retre homenatge a la iove poetessa que s'ha fet una reputació entre els nostres millors autors moderníssims. L'aparició de les seves primeres poesies fou una gran revelació, i en publicar-se el volum de *Cançons i Elegies*, fórem sobtats d'un enlluernament agradós.

L'obra poètica de la Clementina Arderiu no pot hom deslligar-la de la persona de l'autora i del mitjà ambient que l'envolta. Imagineu-vos vosaltres una dona graciosa, fina, lleugerament inclinada al somris i que duu als ulls l'assenyament interior que en traspua. Imagineu-vos una torreta petita, al Putxet, amb un jardí i un hort, amb l'espectacle de les muntanyes properes i les sentors d'una pineda veïna; una casa tota amable i agençada, que porta el senyal d'una mà fonament catalana que té cura de decorar-la, i on ella viu amb el seu espòs En Carles Riba, el joveníssim poeta. Imagineu-vos la cambra de treball: dues llibreries elegants, plenes de llibres, no solament catalans, mes també francesos, italians, llatins, etc., una taula que reb la tebior dels raigs solars, i al davant, llum i perfum.—El sol cada dia ens ofereix un nou espectacle, ens deia la Clementina. No hi ha una sola posta que s'assembli a una altra ja vista. Sempre noves coloracions, sempre subtilitats insospitades. Val la pena de fixar-s'hi. I si davalleu al jardí, l'esguard se us eixamplarà encara més. I això malgrat la poca extensió que té. Uns quants fruiters, flors escullides i plantes curiosament criades. Però en conjunt, trobeu en tot allò un cert encís que atrau i convida a un repòs benèvol.

Fixeu-vos ara en les *Cançons i elegies*: són del

maleix caràcter. «Jardí de pulcritut» anomenà en Carner aquest llibre, i el qualificatiu no pot ésser més just. El tò general de l'obra és suau; serenament l'imaginació de la poetessa us fa caminar per vies amables i lluminoses, on tota dolor devé a la fi un goig, perquè delecta l'ànima. Lliscuen els mots plàcidament, i mai no s'escapa un ripi ni una nota inarmònica.

Però els versos de l'Arderiu són, alguna vegada, no pura galania, sinó clams virils d'una dona forta. I així, dins la general serenitat d'expressió, té moments impensats que sorprenen d'una faísó torbadora. I un contrast es fa més evident quan sab treure de la força mascle i abrupta, una tendresa de criatura incipient; això pot veure's en *A l'esperança*, *A la fè*, *Prefigurant* i altres.

Mantes voltes la seva fortalesa arriba a una tendència de forma epistolar fonament clàssica, que acaba per cedir davant l'objectivisme poètic català. Catalana, i ben catalana, és la poesia de la Clementina Arderiu; fins sembla com si ella hagués sabut retrobar el secret de la gràcia temenina dins el nostre idioma.

Avui sembla que hi ha una tendència a apodar als poetes nostres; doncs a l'Arderiu no li escauria malament que l'anomenésim poetessa del penediment i de la virtut. Ella té un regust de religió que podreu considerar-la com a culte massa humà, però a la fi ja és religió, ja és convicció íntima.

L'Arderiu és virtuosa i bona, i com a tal és joganera i clara com una rialla de verge. Tal es veu en *El nom*:

Clementina em dic,
Clementina em deia,
Algún temps jo fui
un poc temorega;

(Fot. Castell.)

el nom m'era llarg
mateix que una queixa
i em punyia al cor
quan les amiguetes
per fer-me enutjar
molts cops me'l retreien.

Aquest assumpte, com era fàcil de tractar-lo amb motllos vells! I nogensmenys, una depuració exquisida la lliura dels antiquats amaneraments.

Direu, potser, que de vegades l'acurada disposició formal perjudica l'idealitat de la composició, i la fa vaga i obscura, d'una vaguetat defectuosa. Mes ella té els ensenyaments innats que es necessiten per a **lograr** fer el contrari en la comprensió dels seus versos. Vegi's com exemple *El camí*.

I molt principalment l'*Anacreòntica* — no la que publiquem en aquest número, que és inèdita—és una bella mostra de la seva característica personalitat; allò és tan seu que basta per a definir la nostra poetessa.

I per a demostrar que la Clementina Arderiu té el do instintiu de l'idioma, una altra cosa volem remarcar encara: la mètrica que costuma d'usar. Adés endecassílebs, adés més curts, els seus versos són sempre fàcils i flonjos; són d'aquells que ixen de la boca en moments de placidesa, i en llegir-los, hom els reté sense dificultat i en copsa totseguit la bellesa.

Per tot el que hem dit, la Clementina merita la nostra admiració i ha sigut justament elogiada per la crítica, la qual ha judicat el seu llibre com un dels més sòlids dels publicats aquests darrers anys. Nosaltres, que volem recollir en el nostre periòdic tot allò que tingui una valor positiva i actual, agradosament publiquem en aquest número dues poesies inèdites de l'Arderiu i un retrat obtingut pocs dies ha; i ensem, aquest petit article, on hem procurat resumir l'impressió que ens causà son primer llibre de poesies.

ANACREÒNTICA

Un dia Amor—ai trist,
arreu sempre hi ha noses! —
distret no havia vist
l'abella entre unes roses,
i al dit va ser fiblat
perquè amb barroeria
l'havia despertat.
Amor enfolleït
pica de peus i plora,
no veu ningú a la vora,
i vola i corre prest
a la gentil Citera
que sempre Amor espera.
«Oh mare, só perdut!—

li diu: — ai las, jo em moro;
no em renyis perquè ploro,
que m'ha picat el dit
aquell serpent petit
armat de fibló i ales
que abella, per mon dol,
en diu el camperol.»
«Amor, això no és ré —
ella respòn, — i què,
aquest fiblar d'abella,
si penses en aquella
ferida que sofreix
el que ton dard colpeix!»

TERESA DE JESÚS

Aquest contentament de l'esperit,
Senyor, només de Vos pot arribar-me:
ni que la casa s'esfondrés de nit,
o que un mal somni em torturés el lliit,
ara ja res, Senyor, no pot torbar-me.

Mare Teresa humil m'ha assabentat
de mi i de Vós en les més altes coses;
i és ara l'esperit meravellat
d'aquella fortalesa de combat
que ella posava en esvaïr les noses.

I Vós, Senyor, li dàveu perquè al món
hi hagués qui anés tustant a cada vora
i ens descobrís els enemics on són:
que mai nosaltres no sabrem aon
sens que ella ens ho digués, la dona forta.

i un núvol al davant que no es destria;
ella, però, no ens deixa de la mà,
i aquesta cosa de diví que hi ha
al fons de tot vivent, i que canvia

multicairada al nostre seny eixut,
que es torna escoladissa en abastar-la,
ella ens la fa vident, que se li acut
llavors que l'esperit va més perdut,
i ens dóna la virtut de domenyar-la.

De domenyar-la sinó breus instants...
— me'n puniríeu si me'n gosés doldre? —
Mare Teresa, vostres llibres sants
jo me'ls estimo com aquells germans
que amb un no ré ens ho saben tot resoldre.

I encara sempre ens resta el cogifar,

CLEMENTINA ARDERIU

ELS MEUS LLIBRES

e tantes i tantes vegades com he arribat a dir a la gent «que jo estant sol, mai a la vida m'havia avorrit, i entre mig de gent, gaire bé sempre», ni una persona tan! solament, ha deixat de donar-me la raó, i d'estar conforme amb la

meva opinió i manera de sentir.

¿Era perquè la frase era filosòfica, bonica, i trobaven que vestia? ¿Era per no entrar en una fonda polèmica, que el cervell buid de més de quatre no capia; o bé trobaven que tenia d'ésser aixís, donada la diferència de temperament, de gustos, i la manera que cadascú té de veure les coses?

Perquè boi donant-me la raó, tothom mentia; i mentien perquè malgrat lo ja exposat, tot sér humà, té vera necessitat, de congriar-se al séu entorn, una societat, aón vanitós puga ser escoltat, desenrotllar-hi la seva eloquència, escampar-hi el suc de cervell, i reflectir-hi, com un dels principals astres.

Doncs bé, al donar-me la raó mentien, i mentia també jo, encara que ho digués amb un gran convenciment i grossa dosi de bona fè.

Perquè malgrat la meva arrelada dèria de solitud i isolament, també la cerco la companyia, la vull a l'entorn meu, i no puc passar-me'n. Però no per vanitat, ni per lluir-m'hi, puix no fóra escoltat, sinó per aprendre i fruit de la llur ensenyança.

Aquesta companyia, són els meus llibres.

Tots aquells sérs llegendaris, d'èpoques més o menys llunyanes, i d'enguany, reclosos dintre aquells fulls, prenen vida, passatjera, és cert, però vida a la fi real i positiva, un cop a les meves mans.

Cada un d'ells, sense la traidoria i mesquinesa del sér real, no amaga com aquest els séus sentiments, ni els revesteix i disfressa de formes aparatoses, sinó que em parlen un llenguatge clar, ver i comprensible.

Els llibres no amaguen mai, ni el bé ni el mal. A mi sempre em desperten del somni ensopit i migrat en què estic ficat, fent brollar dins mon cervell noves deus d'idees, a l'unitat de les seves enlairades.

Encara que crudels per una banda, ensenyen nua la veritat de les coses humanes, arrapant-nos dins del cor la llagasta del dubte; compassius per l'altre amb màximes i bons exemples, ens proven fins a quin punt podem triomfar d'aquesta aresta traidora.

Tots els camins ens obren, segons els nostres desitjos. Desde Voltaire a Balmes, ¡quants ne tenim per triar!

Quan atuit, i aclapat per la càrrega feixuga que em tira damunt les espatlles, el lligam de família i les

exigències del món, entro a la meva cambra, sol, ben sol, per esbargir-me, ¡quina serenor d'esperit, quina frisança de plaer recòndit se m'escapa tot seguit per les venes, al contemplar aquell estol de llibres, al voltant d'ella, sotmesos tots a mercè meva.

I allavors, com se m'imposen! Com deixo tot seguit d'ésser jo, el sér que s'arrossega mesquinament arràn de terra, com cuca de llum apagada, per enlairar-me fins al llur nivell!

Quantes voltes un pensament, una màxima tan sols, d'un gran home, ha desveïllat l'humanitat, donant-li l'idea, l'entusiasme i fins les forces per realitzar actes de cultura i avenç, bon exemple i encoratjament pel pervenir.

¿I després d'una malaltia? ¿No heu capít, no heu saborejat mai, l'encís que vos sobta al veure'ls quiets a l'entorn vostre, ventillant-vos les nits de febre i d'insomni, esperant només que'ls allargueu la mà, per donar-se com dòna enamorada de plè altre cop a vosaltres; fent-vos sentir novament i com sempre, tant aviat el calfret de l'horror, com les frisances delitoses de l'alegria, tendresa i sensualitat, nom és que perquè vos esperona el desig d'agafar-los?

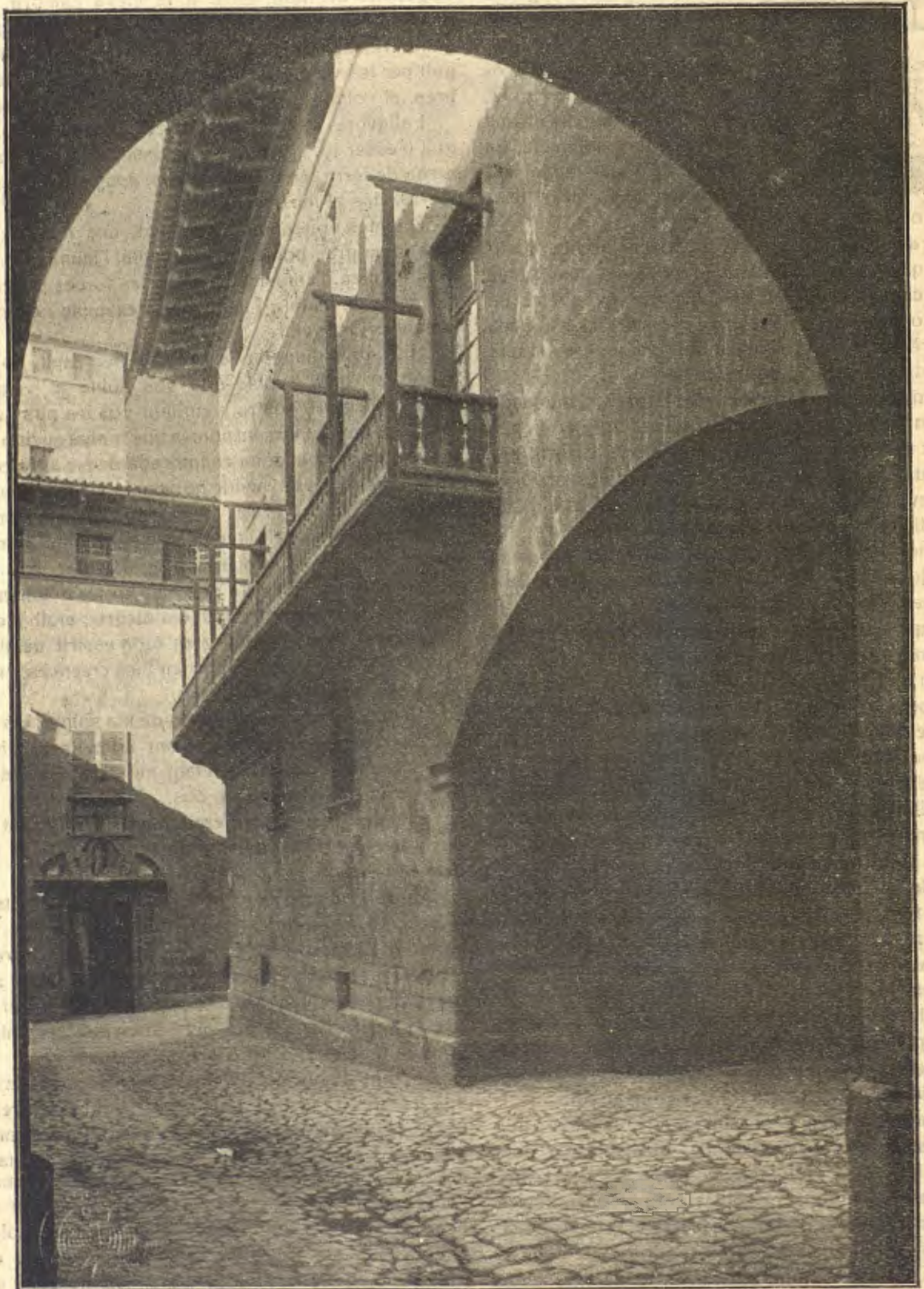
Amb l'ànima rublerta de goig, no me'n falten de gais, que m'acompanyen en ma alegria; atuit i desenganyat d'altres, aconhorten mon esperit defallit i revolt; confiat i creient arrelen mes creences, ensenyant-me de qui puc valer-me.

Ell són els companys fidels de ma solitud; els que em distreuen, quan l'exasperant avorriment dintre meu camina junt a mi, apretant-me com anelles de serpent enrotllades a mon còs.

¡Quina mesquinesa ofereix a mos ulls, un rei rodejat de sa cort, al costat d'un intel·lectual, al mig dels séus volums!

Aquest, ha desxifrat l'arcà, posseïx els secrets de lo descobert al món enter, i pot fer-ho valdre, donant a la ciència, a l'art, i a l'indústria, nous llorers, i jorns de Glòria; mentres que a l'altre, tothom s'afanya per enganyanyar-lo, amagant-li la veritat de lo que li pertocaria saber entre manyagadures hipòcrites, i revèrencies ridícoles.

I al mig d'aquesta expansió mai estroncada, al mig d'aquesta plenitud fantasiosa, que desenfrenadament s'apodera de tots mos sentits; soc preguntarme molts cops a mi mateix, entre compassiu i tafaner: ¿Com poden viure tants i tants sérs, en el món, sense agafar un llibre? ¿Com poden envolcallar-se, ficar-se, desapareixe fins i tot, dins aquesta solitud intel·lectual, que els deixa xorcs per tot lo que és i l'illustració i progrés? Com maten les hores, i què senten dintre séu bo i passant-les tan malgastades?

Recó pintoresc de Ciutat de València

JUNIOR

Aquest primer llibre d'en Lluís Bertràn i Pijoan, pulcrament imprès a l'obrador d'en Francesc X. Altés, pot dur-nos a una llarga sèrie de consideracions sòbres la renovació que s'està realitzant en la nostra poesia. Nogensmenys, procurarem no divagar massa i cenyir-nos al nostre assumpte.

En la producció poètica del darrer il·lustre (1910-1915) hi trobem predominant un element importat de França: el preciosisme. Podrà tenir més o menys valor; serà o no serà absolut el seu domeny; però, prescindint de l'obra de mants poetes aïllats, és l'escola que ens dona la tònica general d'aquell període. Veieu sinó, les poesies de Francesc Sijà, Prat Gallí, Solé de Sojo, Ferrà, Ramón Vinyes i altres.

Empeltats lleugerament de simbolisme, aquests poetes ens han dat una bella mostra d'aquella poesia que s'acull a la melodia verbal, que té un fons suaument inclinat al sentimentalisme, que sab dir-nos les coses d'una manera graciosa i fina, cercant sovint formes capricioses d'expressió, per a dar més musicalitat a les estrofes; d'aquella poesia, en un mot, que l'indecís, l'indefinit, n'és l'ànima.

Aquest predomeny de l'indecisió ha tingut i té molts enemics, els quals es desenten de l'elogi que en féu, teòricament i pràctica, el gran Verlaine. Es indubtable que aqueixa tendència preciosista o decadentista pot dur a un relaxament de la verdadera inspiració, a l'entretenir-se el poeta en jocs de ritme i de rima que emmenen també un joc parell de l'imaginació, la qual devé així més subtil i refinada; però també és cert que, amb el to afalagant de l'expressió, aquesta poesia ens ha deslliurat de l'encarquerament parnassià i, demés, ha fet retornar el poeta a les deus pures del subjectivisme profunde i l'ha emmirallat en la natura.

Després, el classicisme moderníssim que s'ha ensenyorit d'una bona part dels nostres poetes actuals, ha reaccionat contra la tendència susdita, donant a l'expressió la puritat, precisió i asserenament que creuen indispensable a una obra equilibrada.

I d'altra banda, trobem una posició atansada al classicisme, però romàntica en el fons, iniciada darrerament i en la qual s'han situat en Ventura Gassol i en Lluís Bertràn i Pijoan.

Si analisàvem bé la producció, encara poc abundant, d'aquests dos joves, veuríem que hi ressur t un esperit de renovació, d'independència; i aquest íntim de reforma, en el qual haurien fracassat moltes intel·ligències mitjanes, dona personalitat inconfundible a poetes de la vàlua d'en Gassol i d'en Bertràn.

Així ells vénen a crear una nova estètica, amb gosadia juvenil ben lloable.

Contra la buidor, l'intensitat; contra els refinaments subtils, una expressió més ferma i sòlida; contra una excessiva serenitat, un temperament passional; i contra la tendència a deixar les idees totjust iniciades, valentia d'anomenar cada cosa pel seu propi nom, sense recular mai davant una frase massa naturalista o massa impressionista.

Ja remarcàvem, al parlar d'*Amfora* en aquestes mateixes pàgines, que la poesia d'en Gassol era plena de sentit, sòlidament lírica. El mateix podríem dir de *Junior*. Si allí hi havia aquell superb poema de les *Cabelleres vellutades*, ací hi ha, dins el mateix sub-

jectivisme, *Ara fa un any*. Fixeu-vos bé en aquesta poesia: les imatges càl·lides, un barboteig tot voluptuós, una bàrbara esgarrifança d'impuresa... No sentiu bategar-hi l'esperit d'Ovidi, el poeta de l'amor, i el de Baudelaire, el cañtor del pecat?

La passió, una passió intensa, ha inspirat a en Bertràn *La cançó més bella*, el *Madrigal*, *Vespre* i algú dels sonets que hi ha en el llibre. La natura hi és vista com un reflexe de l'amor que el corprèn, i veu les coses d'una faisó vivent i animada; així diu, parlant de les magranes:

... mira endins i veuràs com hi tremola
una dança de llums i una claror;
els grans juguen i boten per la gola
i hi deixen, en passar, la llur dolçor.

Al costat d'aquestes poesies n'hi ha una, títolada *El meu pare*, que és un model de classicisme pur: és un engranall d'idees molt formoses expressades amb naturalitat, gradualment progressives, i coronades dignament amb aquell final tan superb:

... cobreix-me les despulles amb un vel
i digues: Es al cel.

Creiem que aqueixa poesia romandra sempre viva: ella honra el poeta que l'ha escrita i l'acredita d'inspirat.

En el llibre que ens ocupa hi ha encara el poema *Sota la nit*, que acupa la meitat d'aquell i bé mereix un comentari apart.

La visió de la natura hi és duta al més alt grau d'intensitat selvatje,—diguem-ho així, sense embuts. Aquell d'ambular per la nit en cerca d'un repòs, adés sota un arbre, adés guaitant l'establia i tenint sempre al pensament l'obsessió turmentosa de la mort i del pecat, l'autor sab dir-lo amb el realisme de las narracions bíbliques. I sempre la idea paternal, la pols dels ossos dels pares dins la boca i l'estigma que durà el fill. I els espectacles que conta, i els records d'una placidesa llunyana...

La forma, en tot el llibre, es puríssima, acurada i amable; la depuració arriba al grau màxim que avui pot exigir-se. I el lèxic està avalorat per bon nombre de paraules clàssiques catalanitzades.

Al voltant d'aquest llibre potser es repetiràn, com va ocórrer amb el d'en Gassol, les discussions dels crítics sòbres si l'autor és o no sincer. Nosaltres creiem que sí, però no judiquem pas gaire trascendental aqueixa qüestió. El cas és que en Ventura Gassol i en Lluís Bertràn i Pijoan han dat en el llur primer llibre una mostra del molt que faràn; no *prometen*, sinó que l'obra en conjunt ja resulta equilibrada; i amb el realisme descriptiu que hi trobem, inicien una tendència que pot fructificar en els escriptors de la terra llur, el camp de Tarragona. I la gosadia de escriure algunes *flores del mal* no la tindrien gaires catalans.

Quan surt un llibre com *Junior* o *Amfora*, hom no pot menys de meravellar-se del progrés que ha sofert a Catalunya l'art del llibre. L'elegància de l'estampació, junyida al bon paper i a les cobertes ori-

ginals i serioses, fan oblidar el preu un poc excessiu d'aquestes obres. Caldrà però, més endavant, fer edicions barates de molts llibres publicats darrerament i que poca gent pot adquirir-los pel llur cost

elevat. Entre ells hi ha *Amfora*, com hi ha també els llibres d'en Josep M. de Sagarra.

J. CAPDEVILA ROVIRA

EL MEU PARE

Perquè ara començo de ser
[vell
i sento que la barba ja em
[tremola;
i el meu còs masell
s'enutja quan el dia s'en-
[nuvola;
i tinc el front brunyit
del dia i de la nit,
i a les mans duc perfums
[de farigola.

Perquè ara començo de ser vell.

Escolta el meu parlar,
eixa hora, que la llum és insegura
i s'acolora enllà
d'aquelles roses, i el bon temps augura;
escolta avui, que res no ens assegura
si encara tindrem vida, o ens morirem demà.

Ja et fulgura l'ivori de les dents;
i la claror et nimba el cap hirsut;
i amb el braços potents
alçar les relles i la força goses
a l'era on has batut.

I amb el clam de la teva joventut
has dispersat el vol de les aloses
sota els pallers ardents.

Jo et menava tothora a bons camins,
i m'has seguit darrera mes petjades;
i en la joia novella dels matins
t'he signat Déu al fons de les ventades;

i amb suc de l'etzevara t'he fet ungir les temples;
i et deia, mentrestant,
l'història famosa de aquells antics exemples
que mai no finiràn.

Jo et feia creixè a ma faisó,
i he conegut mos dies en ta cara;
i sents adintre teu la passió
dels meus sentits i de ma carn avara.
I munia ton còs adolescent
en la més alta oració
i amb el Pa del Santíssim Sacrament:
perquè podessis creixè a ma faisó.

II

Serva, doncs, els meus camins
i Déu et do la llum de les carenes;
i t'omplin els cufins
setanta nou mesures de cinquenes
de l'oli del teu camp;
i les piques d'aram
se't sobrixin de tan plenes.
Si servessis mos camins.

Jo et deixaré el meu llit
on dormiràs amb la muller promesa;

i quan tombi la més profunda nit,
el meu record us donarà feresa.

I adins de la foscò us atañcareu,
i la meva ànima encomanareu.

I jo, closos els ulls, la barba estesa,
passaré sense brogit,

i santificaré
el teu amor i els llavis de l'esposa
que et besaràn tan bé;
i en el silenci obscur, quan tot reposa,
us tornaré a sè amic
jo, el vostre pare antic,
que al fons m'esvaïré.

I et llego pels teu ús l'oliverar,
estès per fota aqueixa rodalía,
fan lluminós i clar;
i les comes que pujen de l'umbria
on l'aire és sempre olent
d'espiga de forment,
i del núvol que hi passa cada dia
i del que hi passarà.

I el cant de la perdu
ressonarà a la pleta sangonosa
sota els ceps, d'un vol esquiu.
Veuràs la joventut tumultuosa
que vénen cap a tu,
amb el raïm madur,
i la testa untuosa
de les fulgors darreres de l'istiu.

I quan vingui la tardor
que puja un baf calent de la cisterna,
i et mar és tot plè de negror;
i l'Equinocci esderna
l'alzina del Senyor,

tu menaràs l'arment,
on cada bou durà damunt les banyes,
esfereït del vent,
rojors de sang avall de les muntaynes;
i, amb els braços en creu,
a l'eco de ta veu,
sacudiràs el fons de llurs entranyes
en la fúria del ponent.

III

I arribarà aquell jorn
que no seuré en la vostra companyia;
hauré finit la ruta del meu born
i esperarà la terra ma deixia;

i quan tombí en la mort,
tu, el més fort,

tanca'm els ulls, oberts de l'agonia;
cobreix-me les despulles amb un vel,
i digues: Es al cel.

LL. BERTRÁN I PIJOAN.

La font estroncada

Sabs aquella font
que brolla del mont,
la de raig de plata?
...ahí es va estroncar
per mai més rajar.
L'ocell que hi cantava
ja no hi cantarà.
que avui la deixava:
demà

Déu sab on serà,
El bosc on niuava,
que sol quedarà!

I aquella verdor,
i aquella frescor
que la font portava,
ja tota ha fugit. . .
La floreta ufana
s'és emmusteit.
I un vell de la plana
ha dit

que el bosc suspirava
i deia amb neguit:
Qui m'ha maleit,
tal volta una fada?
...el vent de la nit
el sospir portava.

I fins el pastor
d'aquella remada
mirava amb tristor
l'eixuta fontana
que ahí es va estroncar
per mai més rajar.
Sens l'aigua gemada
diu que no vindrà:
demà se'n'nirà
a una altra muntanya.
Ai! sens la cançó
que aquell bon pastó
bosc endins filava,
que sola estarà
demà
aquesta muntanya

L'EUGA ROJA

O aquella euga gran de la masia
dels ulls tan grossos i de pell rogenca!

Jo l'he vista junyida,
correguent per la llarga carretera,
manyaga com un xai a la veu aspra
del faritraner, i dòcil a les regnes.

Jo l'he vista marxar adalerada
fent dringà els picarols en sò de festa
al venir del mercat d'allà la vila
el matí del diumenge.

Jo l'he visia cansada
amb la boca vessanta de brumera
quan llaurava al quinter de la masia
amorosnit la terra per la sembra.

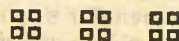
Jo l'he vista quan bull la solejada
batent els blats a l'era;
el blat d'on surt el pa de cada dia
que el bon Déu ens el dó, i la Santa Verge!

...I al veure-la tan mansa,
l'euga d'ulls grossos i de pell rogenca
l'he creguda la Força encadenada,
que amb sa sòrt de captiva viu contenta.

...Mes jo l'he vista lliure
quan pasturava per l'herbàtge tendre;
l'he vista galopar per la boscúria
pantajant, i flotanta la crinera:

...llavors en l'euga gran de la masia,
la d'ulls tan grossos i de pell rogenca,
s'hi endavinava el símbol de la Força,
d'una força feréstega,
sortida d'allà el fons de la boscúria,
selvatge encara i mai al jou subjecta!

RAMÓN BATLLE I MATABOSCH.

La Rua

Confós en la gentada bulliciosa,
jo m'he trobat de cop empresonat
dintre l'onada popular qui gosa
amb oripells de festa i vanitat.

Una cridòira impiadosa i viva
de l'ampla via puja dret al cel;
una alenada de perfum hi arriba
que té sentor de púpura i de mel.

Batalla fionja on Arlequí es rabeja
torçant el cos i el virolat cinyell.
i altes les mans, enlaire les volteja
—nou Cupidó que llença son flagell.

Cau una pluja de *confetti*, van.
i l'aire s'omple de ressons estranys;
una femella impúdica profana
l'incipient maternitat dels anys.

Una carroça com un pom de lliris
passa, escampant rialles a l'entorn,
amb una noia disfregada d'iris
que duu a les mans la cítara i un corn.

Jo canto el poble que ara es posa a riure
i després plora de l'engany sofert,
i torna a la rutina del séu viure
quan veu el carro de Saturn que es perd.

RAMÓN DE CURELL.

SILUETES URBANES

D'un recull de Siluetes
de tota mena.

ELS SUPER SAVIS

Els Super-Savis són els cimals
de l'excels arbre de tot sabè;
secret ells tenen que els fa immortals
i esguard d'esfinge sempre serè.
D'ells ne dimanen llums divinals
que als bons deixebles, si tenen fè,
faràn la gràcia d'enllumena'ls
en sa gran ciència: ¡grata mercè!
Mes quan s'enlairen fins al Parnàs
que fatuós creen per ells tot sols,
són a tothora divertiment
pels que d'en terra miren llur pas
de fermat *globo* tent-migrats vols
balandreiant-se segons el vent.

LA VIUDA RICA

La viuda plora estridentement,
sos llavis clamen per son marit
son pit s'agita plè de neguit. . .
Tots l'aconsolen amablement,
Tan pregón era son sentiment,
i tan tenia el cor afligit,
que el dol en ella serà infinit,
plorant sa pena eternament,
Entre mil randes i entre mil vels
que al vent oneja com folls anhels,
la viuda ostenta gran aflicció,
somriu i parla sense delit. . .
Es el nou metge que li ha dit
que necessita gran distracció.

ELS SUPER-MISTICIS

Son els que *posen* místicament
sèrs de suprema beatitut,
d'ajenes culpes penediment
senten i es lloen sa pulcritut
Al món hi senten isolament,
car ells sols amen l'excelsitut
del misticisme pur, decadent,
que els fa incorruptes amb sa virtut.
I lleugers passen per aquest món
com subtil barca surca un llac
sens fer-hi estela i nats al bac;
l'ombra els ha dada l'esguard pregón
sa testa cura tot abandó
que esbullar pugui son bell *bandeau*.

LA VIUDA POBRE

La viuda plora, ningú la sent,
tota ella és presa de lassitut,
sembla la imatge de solitut. . .
Ningú comenta son sentiment,
N'és son silenci conhortament,
ella en té sempre son rostre aixut
perquè qui plora no és previngut,
ni té per viure miserament.
Amb sa pobresa i humilitat
que troba plana l'humanitat
la viuda amaga son desconsol:
parla i treballa amb gran dalit,
que la *patrona* ja li ha dit
que per la feina no hi val el dol.

MARÍA DOMÉNECH DE CAÑELLAS.

CONVALESCÈNCIA

STÀ asseguda vora el
balcó. Amb els ulls fon-
dos encerclats de lleu-
geres rodelles violàcees
contempla joiosa aquell
cel tan blau. Se sent
dolçament amanyagada
pels tebis raigs del sol
que, endinsant-se en
l'elegant dormitori, ba-
nya per complet el llit
d'alba blancura i la nina articulada, el *bebé* luxós i
formosíssim, record preuat de la tot just passada
infantesa.

La joveneta frueix d'aquella claror vibrant. El séu
esguard avesat tan temps a l'estreïtor i a la penum-
bra de la trista cambra de malalta, s'abrillanta amb
la visió del cel transparent, sense cap taca de núvol
i amb l'alegria d'aquell matí d'hivern. Sent corre per
ses venes la sang que el cor desvetllat li ofrena, pel
còs sent renèixer l'antiga força i al cap tornar-li la
voluntat gairebé perduda.

La gent que veu en el passeig li sembla que es
mostra també contenta del dia formós que en el cor
de l'hivernada porta com un pressentiment de futu-
res bellesaes, de deixondiments de Natura, d'esclat de
flors i de cantúries d'ocells. L'alegria del sol sembla
encomanar-se a aquell troç senyorial i bell de la ciu-
tat nova.

La damisela se sent atreta, com moguda per una
infantívola curiositat, per la munió de vianants que
als séus peus caminen apressadament o deambulen
amb calma.

I es fixa en lo que en altre temps no en feia ni
tampoc esment. Tot l'atrau amb la força irresistible
de lo bell i desconegut... Uns infants corrent darrera
el cercol o passejant en un cotxet petit a la nina vol-
guda; una parella enamorada caminant apropats i
diguent-se dolces paraules que els fan resplendir les
cares joioses; uns vellies que tot enraonant calmo-
sament caminen amb passos curts i fatigats; unes
minyones de servei embrancades en una llarga con-
versa que deü ésser molt interessant quan els fa
perdre la noció del temps que passa volant; uns coi-

xers, vora la parada de carruatges, que estirant-se mandrosament i picant de peus per a desentumir-se, firen paraules intencionadament picaresques a unes noies boniques que passen rialleres...

D'un campanar proper, cauen dotze batallades. En l'hora del mig-dia el passeig s'anima més encara amb els nois que escridaçant-se alegres, vénen del col·legi jugant i corrent i amb els treballadors que surten del taller o de l'obra en construcció. Una parella obrera es disposa a despatxar el séu dinar. La damisela segueix amb atenció sos moviments. La dona *para la taula* en un banc proper, posant-hi un tovalló i al damunt l'olleta del menjar, que al destapar-se deixa sortir una tènue fumarella. I l'home encara brut de la cals i la muller tota neta i endreçada, s'afanyen a engolir amb bona gana aquell dinar senzill.

De sobte, la convalescent sent que el cor li fa un salt i una lleu rojor li colora les galtes. Tombant la cantonada del carrer d'enfront, veu venir un jove elegant. Dirigeix la mirada enlaire i a l'obrir a ella, amb la cara de joiosa sorpresa, la saluda amb un geste plè de galania. La joveneta hi correspon amb un bell somriure. I el jove segueix passejant amunt i avall amb els ulls fits en el balcó de l'estimada. I ella l'acompanya amb l'esguard brillant i amb el panteig suau d'un goig inefable.

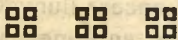
Truquen al pis. El pare i el germà arriben del despatx i, acompanyats de la mamà, entren a la cambra. La damisela plena de joia, contesia a llurs paraules sol·lícites, amb grans transports d'afecte. I alegre de sentir recuperar la salut perduda, els abraça i els petoneja. La mare, comprenent el motiu, exclama somrienta:

—No sé què fens avui que estàs tan contenta.

—Jo prou que'ho sé, respón el fill amb irònica intenció. Es l'alegria de reveure les coses estimades.

El pare fa el distret i la mamà riu benèvolament. La noia es torna tota roja i amb una mà amenaça, dolçament irada, al séu germà, que es fa un bell tip de riure.

JORDI CATALÀ

Traducció de Prudenci

*Inscripció per un lloc on patiren dos màrtirs,
convertit després en baptisteri*

Lloc elegit pel Crist és aquest aon cors a la prova
alci cap al cel, com per la sang, per l'aigua.
Dos clars homes aquí, al nom del Senyor oferint-se,
púrpura eternal amb bella mort guanyaren.
Ara aquí en viva font el perdó ne flueix a la plena,
i en nova corrent borra les velles taques.
Qui, doncs, vulla pujar al reialme eternal de l'empiri,
vinga-s'en aquí: heus-en patent la via.
Com muntaren aquí cap a Deu coronats testimoniis,
ara en van sortint ànimes ben rentades.

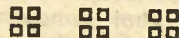
L'Esperit, avesat a baixar-hi d'un vol invisible,
palmes si donà, ara perdons hi dóna.

Rou sacre-sant bevent, ja de sang o ja d'aigua, la
[terra
sua en aquest lloc sempre de Deu ungida.

Rei del lloc és Aquell, qui ferit al costat per la llança,
sang ne féu rajar i aigua per doble fesa.

Ah! com pot cada qual per les nafres de Crist s'ha-
[bilita:
uns en el forment, altres en dolç lavacre.

MIQUEL COSTA I LLOBERA, PBRE

Tardoral

Al bon amic Mossèn Antòn Navarro

Que fonda és la tristesa i mel'langia
del dies autuminals!

Tot mor tràgicament en l'agonia
que porten les ventades i el buf dels temporals.

Per sobre de les serres ja s'ha estesa
la gran desolació.

Ungida de silenci i de quietesa,
que trista és la muntanya a la tardor!

Les fulles malalties han caigut
vestint de groc la serra;
despulses que el mestral esma-perdut
rebat furiosament sobre la terra.

A dalt de la carena que retalla
la blava immensitat,
on veia el vell pastor fent la rialla,
està tot trist, desert i desolat.

Errants per les cingleres i collades
devallen lentament
pastores i pastors amb ses ramades,
fugint de les nevades i del vent.

Adéu, màgics turons d'austeritat,
—exclama un vell pastor—
voltats pròdigament de magestat,
extàtics d'eternal contemplació.

Les ombres van passant per l'ample espai;
el cel està tot gris...

Els dies autuminals m'omplen d'esglai.
O temps xacrós i vell i malaliç!

Montserrat.

JOÀN ROCA, O. S. B.

Plàstica

Galeries Dalmau : Mme. Sermaine Perillard

A les galeries Dalmau hi ha hagut exposades des del dia vint, pintures de l'artista francesa Mme Sermaine Perillard.

Totes les seves obres se distingeixen per lo amorosament que són tractades: en alguns dels bodegons que exposa, arriba a assolir exquisita senzillesa a l'ensemple que elegància, i se'n revela artista d'una profunda i deliciosa sensibilitat.

Saló Goya : Inauguració

S'ha inaugurat al carrer del Duc de la Victòria una nova sala d'exposicions.

A l'inauguració, hi han concorregut bon nombre d'artistes ja coneguts del públic.

En general, i salvant poquíssimes excepcions, aquesta primera exposició, té ben poca cosa de notable.

Galeries Laietanes : E. Galwey

El conegut paisatgista E. Galwey ha exposat en aquesta sala una col·lecció de les seves obres.

De les seves pintures no cal pas parlar-ne, ja que són prou conegudes, i és en Galwey un dels nostres millors pintors de paisatge.

R. Duràn i Camps

Una bella exhibició de notes de color, vibrantes i entonades: l'artista s'ha preocupat solament de la llum, i en la majoria d'aquestes impressions logra plenament el seu objecte.

Esperem d'ell una exposició de obres més importants, amb la seguretat de que, seguint el camí emprès, tindrem amb en Duràn i Camps, un excelentíssim colorista.

Albert Ràfols

De tot lo que exposa preferim «L'aplec de San Medí» i alguns quadros de figura. Trobem que en algunes de les seves obres hi falta despreocupació i una mica més de netedat en els tons.

La figura que decora el catàleg és potser de lo més feliç que hi té.

J. Rico Cezudo

Segueix aquest pintor en la majoria de les obres que exposa, la mateixa dèria de casi tots els artistes andaluços: figures molt acabades, i una arquitectura seca de color i plena de detalls: quadros que no hi ha dubte, donen completa raó del natural, però que mancats de tot sentiment, s'allunyen de lo que deu ésser l'obra de l'artista.

A les mateixes galeries hi ha una exposició, el producte de la qual és destinat als soldats catalans que combaten a França.

El caràcter benèfic d'aquesta exposició ens dispensa de més paraules.

Círculo Artístico : Lucien Franck

Un gran domini de la tècnica i una visió pròpia, són les característiques de l'obra del pintor belga.

Potser ho fa els assumptes preferits, però la majoria de les seves obres ens donen la sensació d'unes estampes, esplèndidament ben fetes.

De totes maneres, els quadros d'en Lucien Franck, són una bella mostra de l'art d'aquella terra.

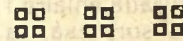
Saló Parés: Sociedad Artística y Literaria

Tenim dret a esperar quelcom més d'aquesta exposició de la Artística i Literària.

Totes les obres exposades exeptuant-ne ben poques, no ens diuen res de nou: figures acadèmiques i paisatges sense importància, i lo poc que se'n salva, és repetició de lo que ja havíem vist en altres, sense ni un pas en recerca de cosa nova.

I aquesta és l'impressió general que es treu de la visita a càn Parés.

MELA D'OSOR

Breviari

Hi ha un camí dreturer que porta al cim de la glòria i de la fama. Es el camí del privilegi, el camí fàcil, l'humiliant, l'indigne; és la drecera dels ineptes.

N'hi ha un altre que és plè de cingleres, tortuós com un misteri, pedregós com un càstic. En ell s'hi perden els somniadors de l'art i de la pàtria; per ell pugen els homes de voluntat, els homes fermes: per ell passen els cors juvenívols amb una vena als ulls i un somriure als llavis.

No hi van mai sols. Una sola esperança n'ajunta uns quants d'ardits i boi cantant himnes d'amor i de prometença es donen la mà per a la ascensió difícil.

La pujada és fatigosa. A mitja muntanya, s'esvaeix l'entusiasme; i els ulls dels vianants ja es cansen de mirar la cima encara llunyera; ja no es donen les mans, ni canten, ni enraonen; ja van dispersos, ja n'hi ha de reçagats.

Però uns de més lleugers, encara framunten amb dalit; ja hi arriben, ja són dalt, ja és d'ells la glòria.

***

I mentres del cim devalla triomfalment el ressò de l'alegria, puja de la plana una remor fatídica, una remor estranya, com un jurament, com una maledicció.

Allí baix, unes siluetes negres, diminutes, que semblen homes, aixequen els punys iradament. Si ho pregunteu als de dalt, us diràn que són els amics que han deixat baix, uns amics que els esperen amb els braços oberts.

I després direu que hi ha renegats!

D'ARMAND

OPINIONS

Els Concerts històrics de l'Orfeó Català

(Acabament)

Es el *Credo* de Palestrina, com tothom sab, una de les més repetides per l'Orfeó Català i, per consegüent, de les peces que arreu li han proporcionat més fama. La interpretació que en memorables audicions ha donat en Millet a la sublim creació palestriniana, plena d'ardorós misticisme, ha revestit tota la significació, ben cert, del més eloqüent himne apològic. Haig de recordar aquí l'elogi que a en Millet dedicà el reputat crític parisenc M. Quittard des de les planes de *Le Figaro*, per lo molt que honra al mestre català. Deia així l'expressat crític en la ressenya del primer concert efectuat a París el 14 de juny de 1914: «El *Credo* de la *Missa del Papa Marcel* de Palestrina, acabava la sèrie de tan belles obres. Prefereixo dir de bones a primeres, ja que se me'n presenta l'ocasió, que no tinc pas per Palestrina tanta ni tan exclusiva admiració com se li sol testimoniar. Es un gran mestre, això va de banda; però té un academisme un xic fret. Entre l'estol admirable de mestres del seu temps, molts d'altres retenen les meves preferències. Mes tant se val: en Lluís Millet donà a aquell troç musical una interpretació tan bella, tan gran, tan magníficament ordenada, que no semblava sinó que el sentísim veritablement per primera vegada. En veritat vos dic que semblant realització és d'un molt gran artista.»

Per a memòria recordaré que la *Missa* de Palestrina, completa, l'estrenà l'Orfeó amb ses tres seccions a Sabadell, en la Iglesia de Sant Feliu (festa dedicada a la Patrona de Catalunya pel Centre Català) el 8 de setembre de 1897; interpretant-se més tard a Barcelona els *Kyries* i el *Credo* en el concert que, de retorn del Concurs d'orfeons a Niça, es celebrà en el Teatre Líric el 12 de desembre del propi any.

El madrigal.—Aquest genre de composició, per son pur classicisme i per son refinament artístic, no ha pogut pas trobar de prompte en el gran públic l'acolliment que pels mèrits expressats es fa mereixedor. No obstant, hi ha una excepció: l'*Aucellada* de Jannequin (un dels èxits més persistents de l'Orfeó), i és de creure que poc a poc el nostre públic hi vagi entrant en les subtils dels grans mestres que han il·lustrat amb un art selectíssim el repertori madrigalesc. *Les sagetes que amor tira* del mestre Brudieu s'estrenaren l'any 1898; datant d'un any abans l'estrena del madrigal de Palestrina *D'una molt destra mà*, que's cantà en el concert de l'Associació Musical de que he fet ja memòria. L'*Aucellada* es donà per primera vegada en el concert de protectors celebrat al Líric el 22 de gener de 1899; però els altres madrigals de Dowland (*Vos dir-me amor*), Jannequin (*Pel maig que ve*) i Marenzio (*Ardent el sol*), daten de molt més aprop, puix figuraren per primera vegada en els programes de la tanda de concerts celebrada al Palau de la Música Catalana en la Quaresma de l'any 1911.

El genre popular religiós.—Les composicions que han figurat en aquest agrupament son ben novelles. La més remota és *¡Oïda!*, la tendra cançó que mossèn Romeu dedicà a la secció de nois de l'Orfeó, que's donà a conèixer l'any 1909. *Oració a la Verge* del mateix autor i *Bon Jesús, on Vos estau* d'en Vicents Maria de Gibert es troben en els reculls premiats en el certàmen que amb motiu de les Festes Constantinianes celebrà a l'any 1913 la Joventut Catòlica de Barcelona. *Al cel blau* es una de tantes cançons esperituals d'en Millet, que per llur simplicitat i llur misticisme s'han propagat ràpidament pels temples de la nostra terra. Cantada per l'Orfeó en la vetllada necrològica dedicada al que fou son digníssim president en Joan Millet i Pagès, quants ulls féu espurnejar! *In excelsis* d'en Francesc Pujol, melodia molt bella que's distingeix per sa espontaneïtat, ha sigut interpretada moltes vegades per la Capella de Música de la Mercè. En quant a la «*Missa de la Mare de Déu de Nuria*», composta per mossèn Romeu, recordaré haver sigut premiada en la darrera Festa de la Música Catalana, i molt encertadament l'escullí el mestre Millet per cantar-la l'Orfeó a Montserrat

en la recent excursió, commemorativa del vinticinquè aniversari de la seva fundació.

El poema coral.—Aquesta part del programa del terç concert històric, igual que l'anterior resenyada, fou consagrada a la escola catalana. En ella s'hi agruparen algunes de les composicions de més volada dels nostres mestres, valiosíssims models, certament, del poema coral. *Els Xiquets de Valls*, junt amb *La Brema*, son, ben segur, els poemes més complets d'en Clavé, i on hi apareix més potent el geni creador del músic-poeta. L'Orfeó ha fet conèixer els dos a l'estranger. *La Brema*, amb *Els Pescadors*, va cantar-la en el certàmen de Niça; *Els Xiquets de Valls* en sa gloriosa excursió a París i Londres; podent afegir que aquest darrer chor el té inscrit en son repertori des de l'any 1898. *La Sesta*, del malaguanyat músic mallorquí Antoni Noguera, va estrenar-la l'Orfeó en el concert de protectors celebrat al Líric la diada de cap d'any del 1900, concert memorable, ja que amb altres primeres audicions importants s'hi comptava també en el mateix la de *La mort de l'escolà* del mestre Nicolau. *La Sesta* és una de les obres preferides d'en Millet, i es comprèn perquè poques composicions corals existeixen d'una tan intensa poesia i de una tan exquisida forma com la d'en Noguera. Sempre recordaré la magnífica interpretació que obtingué en el Real de Madrid, acollida amb un entusiasme del més clamorosos s'hi comptava també en el mateix. També figurà *La Sesta* en els programes de París i de Londres, al costat de *Don Joan i Don Ramón*, el romanç tan inspirat i plè de caràcter d'en Pedrell, que'ls orfeonistes d'en Millet donaren a conèixer en nostra ciutat l'any 1902. De l'any següent data l'estrena de *El noi de la mare*, d'en Nicolau, delitosa obra d'una musicalitat tan fina que a molts ha passat encara desaparecebuda. I què dir ara de *La mort de l'escolà* del mateix mestre? Entre les composicions de major desmenty és aquesta, segurament, junt amb el *Credo* palestrinià i l'*Aucellada*, la que l'Orfeó ha cantat més vegades, produint també els més grans esclats d'entusiasme. Fou estrenada, com he dit, el primer de gener de l'any 1900, i s'ha tingut sempre de repertori, figurant imprescindiblement en totes les manifestacions extraordinàries de la nostra institució. El gran èxit que assolí darrerament a París (una segona audició d'ella en el segon concert fou demanada per innombrables persones), confirmà la justa predilecció que'l nostre públic sent per tan bella i emocionant producció, a l'efecte de la qual hi ajuda també, ben cert, el seu assumpte corprenedor, avalorat per l'estre del gran poeta Verdaguer.

Els grans clàssics.—Fou un digne final d'aquests històrics concerts l'audició del motet a vuit veus en dos chors de Joan Sebastià Bach *Canteu al Senyor un càntic nou*, acompanyada de l'*Al·leluia* de Hændel. L'Orfeó estrenà la primera d'aquestes obres en el concert celebrat el 22 de novembre de 1912, amb motiu del III Congrés Nacional de Música Sagrada. El tal motet de Bach és una obra macissa de les que posen a prova les condicions d'un chor, i ja sabem l'èxit que amb ella han lograt a tot arreu els nostres orfeonistes conduïts per la magnètica batuta d'en Millet. La cantaren a París i a Londres, i en ses més recents excursions per Catalunya. En quant al magnífic cant de joia de l'oratori *El Mesies*, fa forces més anys que l'Orfeó el canta. S'interpretà per primera vegada, amb elements de l'Escola Municipal de Música, al Palau de Belles Arts l'any 1898; però és des de la inauguració de la sala del Palau que l'Orfeó el repeteix amb més freqüència, per la facilitat de pogueu usar l'orgue per a son acompanyament.

Terminat aquí el procés de les obres cantades en els concerts històrics, solament em resta dir que, si bé l'Orfeó Català s'envaneix de la grossa tasca realitzada en sos primers vinticin anys de vida artística, sab també que la missió seva no ha acabat pas; l'Orfeó aspira, ajudat sempre pels aimants de Catalunya, a oferir en son cinquantenari uns programes de no menor trascendencia artística que'ls actuals, i on la nova música catalana hi pugui resplandir amb major esclat encara.

JOAN SALVAT

LLIBRES

Aubades

M. Planas Marull (Pròleg de Carles Rahola) Imp. Dalmau Carles Pla i Cia Girona, 1916

En el tal llibre, Carles Rahola recomana en el pròleg que no sigui l'acció del crític exigenta i minuciosa per tractar-se en aquest cas d'una obra jove. Mes la sinceritat, apart de les dots judicatives, és cosa primordial en nosaltres; per'xò direm, de guisa espontània i sense embuts el positiu judici que hem format com a criteri de les «Aubades».

M. Planas Marull

Abans de tot esmentem que no trobem en aquest llibre acceptable la censura pel sol fet de no ésser naturalista la seva prosa. El genre d'aquest, pot enclore més plasmació estètica que la punyent veracitat de l'esgarrifança si és portada per corrents meritòries. Però sí, trobem la dita censura en usar el senyor Planas un llenguatge que avui ja és menyspreable. Tot l'esperit de l'autor és desbordant de sensibilitat passional; no rebutjem però aquesta eclosió ardent sinó en un cas com el present en què l'autor no sab imposar fites i es rabeja follament en el pèlec de les divagacions.

Avui la prosa encara no té un camí assenyalat en nostra terra; mes podem dir que ella ha d'ésser tot classicisme en el sentit de la imposició de la serena mesura dins l'exposició verbal. Així es deu fer literatura. No deurà ignorar el senyor Planas Marull que les avant-dites tendències han ja passades faldament com la poesia dels temps lamartinians.

Tots fenim el deure d'adaptar el nostre estre a lloables iniciatives que sembla que fins ara traspuen en alguna part en la prosa; mireu com alguns ja han aprofitat aquestes idees; Manuel Brunet en això ha sabut donar l'exemple.

Deplorem que el senyor Planas Marull encara parli de l'aimia, del rossinyol i de la Natura amb tota la ingenuïtat del vuitcents. El predomeny del sentiment i l'emoció il·limitada el fa censurable. Com a mostra del que diem lleigexi's *Divagant*. Altrament, també, la brevitat dels seus quadrets li priva de remarcar l'individual psicologia.

Deplorem que Carles Rahola hagi prologat aquest llibre, car per aquest fet es fa responsable del poc èxit.

Quant a valor intrínseca res no objectarem; car la ideologia argumental no és pas mudable com la forma; mes sí objectem l'expressió formal, car això és el que avui és renovament en nosaltres i per ella hem d'anar tots vers la positiva possessió intel·lectual.

J. A FONT I CASAS

Aquí i a Tossa

Farsa en dos actes d'en Francesc Masferrer, 1916

La sola lectura d'una obra dramàtica no pot donar al crític prou elements per a judicar-la degudament. Li manquen els factors escènics, la plasticitat, la mateixa llum, el moviment de les figures, etc... que completen i posen de relleu l'obra de l'autor dramàtic.

Amb aquest criteri judicarem la farsa d'en Francesc Masferrer, ço és, per la sola lectura.

La farsa parteix sempre d'un principi fals i per a compensar aqueixa inestabilitat, necessita amb més intensitat que en cap altre genre dramàtic, d'una trama interessant i d'un diàleg atractiu que mantinguin l'afició de l'espectador fins al moment de mostrar-li la finalitat de l'obra, (sàtira social, política, etc).

En la farsa d'en Masferrer la trama és senzillíssima per no dir pueril, i massa pobre per a omplenar dos actes quan podia resoldre's abastament en un sol acte. Com a conseqüència abunden les repeticions no ja sols de conceptes sinó fins d'escenes. Per altra banda el diàleg, llevat d'algunes escenes, és feixuc, mancat de gràcia i d'ingeni, i a voltes massa reflexiu.

Seriem injustos però, si restéssim mèrits a l'autor, que se'ns revela com un bon pintor de costums, que d'aprofitar aqueixa aptitud, esdevindria, al nostre criteri, un notable conresador del sàinet.

JORDI ROMEU

CATALEG

*De les obres Lulianes d'Oxford,
per Josep M.ª Batista i Roca, 1916*

En Batista i Roca, persona estudiosa i entesa en la història de nostra literatura nacional, publicà a les derrerries de l'any passat una obra que modestament titula *catàleg*, i aón, amb una classificació admirable, ens dóna compte de tots els manuscrits i de totes les edicions lulianes existents en les biblioteques de la ciutat d'Oxford. L'autor pren en tota sa extensió el calificatiu *lulià*, ja que en sa obra no sols ens parla de les obres autèntiques d'En Lull, sinó també de les que se li atribuiren i fins de les comentaristes que han contribuït a formar la nombrosa escola luliana. Amb aquella observació finíssima que el caracteriza, ens diu el més petits detalls d'aquels manuscrits i edicions, que el autor mateix regirà i examina detingudament en un viatge que féu a Oxford poc abans d'esclatar la guerra.

Obres de la faïç d'aquesta no són de les que donen gran renom a un autor, ja que sols les consulten una selecció de especialistes; mes, per això, no són menys d'agrair, ja que contribueixen bon troç a la reconstrucció d'una cultura; i tots sabem quant necessitada d'això està la catalana, que es pot dir que dèu exclusivament a l'ésser desooneguda el que hagi estat menyspreada per algú.

L'obra d'En Batista i Roca, que havia estat suggerida, com palesament ho confessa l'autor, per les explicacions d'En Rubió i Lluch a la càtedra de Literatura Catalana dels Estudis Universitaris Catalans, no va pas sola, sinó que en té de pariones, i de segur més ne tindrà, car si En Batista ha emprès la catalogació del fons lulià de la *Rodleian Library* i de les biblioteques particulars dels Col·legis de la Universitat oxonesa, algú més ha fet recerques en altres de les grans biblioteques d'Europa, i tots aquets treballs reunis han de formar la llista completa de les obres de nostre Ramón Lull.

Com descobriment curiós d'En Batista, podem senyalar, la troballa del text català del *Antiquum Testamentum*, la més important de les obres d'Alquímia atribuïdes an En Lull, text català desconegut fins ara, i l'existència del qual havia arribat a negar algú: doncs bé, aquest text català d'una obra no autèntica, l'antigüetat de la qual fa arribar molt raonadament En Batista fins a les acaballes del XIVe segle, contribueix a il·luminar bon xic la llegenda d'En Lull alquimista, car és extraordinari que, a un temps relativament curt de la mort d'En Lull, ja la seva personalitat fos falsejada a Catalunya mateix atribuint-se-li obres que ja mai escrigué.

I ara, que Déu pagui an En Batista els treballs que li ha donat aquesta obra consagrada a Mestre Ramón Lull, Pare espiritual de la Raça Catalana, com ell l'anomena.

RAMON BATLLE

Teatres

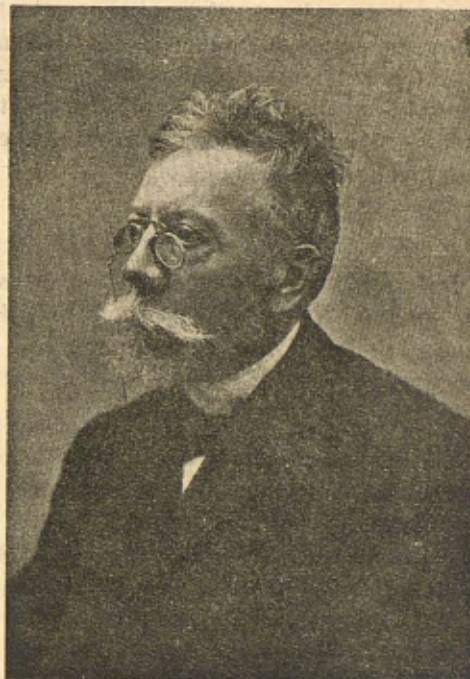
Jesús que torna

Darrerament s'ha estrenat a Novitats el drama d'Angel Guimerà *Jesús que torna*; per la significació altament representativa d'aquesta estrena, car ella enclou l'arribada triomfal de nostre enyorat teatre, aquesta obra ha sigut esperada amb l'espectació dels grans esdeveniments.

I l'obra en sí és nobilíssima: és el símbol del cristianisme encarnat en un personatge sublim; Nataniel, qui predica la pàtria universal i la pacificació dels odís; el modern esperit socialista, en el séu més pur sentit, encarnat en l'ànima bíblica del protagonista; això que podria ésser anacrònic i resulta real; i heus-aquí un dels positius mèrits de l'autor.

En l'obra, en general, trobem un marcat sentit d'experiència; i diem experiència en el sentit de la valetudinitat inerent a aquella i que va ajuntada al lassament de l'home que ha format una època passada; amb tot, la teatralitat de l'obra és sorprenent; nosaltres afirmariem la teatralitat *tècnica* d'en Guimerà sobre tots els dramaturgs ibèrics.

La interpretació justa per tots: pels Borràs, per la senyora Casals i per tots els de l'armònica companyia; mes tenim el deure de remarcar un fet: en aquesta companyia no hi formen algunes actrius catalanes que es mereixen per la seva patriòtica abne-

Angel Guimerà

gació, apart dels séus positius mèrits, un acte de pregón reconeixement: citarem l'Emilia Baró, la primera actriu catalana d'ara, i que tantes proves ha donat de les seves excepcionals condicions, i l'Elvira Fremont, que fa poc donava un pràctic exemple de molt noble patriotisme; i en lloc de les actrius abans esmentades s'hi ha posat la senyora Casals que treballa tan bé i fins ara feia teatre castellà.

El mestre escenògraf en Salvador Alarma ha pintat el decorat; el del tercer acte és un model de gran efecte que l'honrarà sempre.

Els figurins pecaven d'un excés d'irrealitat i d'exotisme; mes potser que això fos degut al desig de donar a l'obra un caient independent a l'actual conflagració. I pensem, finalment, que els Guimerà no són pas sols; que l'escola jove, avui encara poc notrida, és una afalagadora prometença; i que sense aquesta escola el nostre teatre seria un bell museu de retaules.

F.

CRÓNICA

Ha mort l'Octavi Mirbeau, el literat francès que havia dut al Teatre les tendències revolucionaries de l'anarquisme. Darrerament se l'ha estudiat una mica aquí i a Espanya, però no creiem que la seva obra en conjunt resisteixi gaire els embats del temps.

***

També ha mort en Joaquim Dicenta. Ell feia del periodisme una càtedra doctrinària on exposava sincerament els seus ideals de redempció. En el teatre s'havia guanyat molta popularitat, especialment amb el drama *Juan José*. En el fons era un sentimental, però sabia donar a les tradicionalistes orientacions castellaneres un caient de remarcable modernitat, defugint dels refinaments decadentistes i forçats que patrocina el dramaturg que s'ha volgut presentar com a gran figura i que no és més que la minça personalitat d'en Jacinto Benavente.

***

Na Dolors Monserdà de Macià té en premsa una novel·la, i en Joàn Arús el seu quart volum de poesies, que es titularà *Libre de les donzelles*.

***

Com deuen saber ja tots els nostres lectors, ha sigut firmada l'escriptura de lloguer del Romea per a cinc anys. El banquer reusenc senyor Fàbregas és qui ha tingut la patriòtica idea de retornar al Romea la catalanitat perduda, destinant-lo novament a hostatjar la nostra escena nacional.

Veurem el que podrem dir-ne després d'algun temps d'actuació.

***

Les publicacions de «La Revista» s'han vist enriquides darrerament amb dues obres importants: *El Nacionalisme*, d'A. Rovira i Virgili, i *Meditacions sobre l'arquitectura*, de Joaquim Folch i Torres.

***

La «Lectura popular» ha publicat un escollit quadern de poesies del nostre amic en Josep Granger.

***

Al Novitats s'estrenaran aviat el sainet de Santiago Rusiñol *A càl antiquari* i el drama de la Carme Karr, *Els ídols*

***

En Manel Brunet, l'exquisit prosista, ha vingut a Barcelona. Té el projecte d'editar una novel·la que és encara inèdita i un altre llibre de proses.

***

En Francesc Carreras Candi ve donant a l'Ateneu Barceloní una sèrie de conferències sòbres diversos temes interessants d'història catalana.

***

Ha començat el moviment floraiesc. Ja s'han celebrat els Jocs Florals de Buenos Aires, on ha sigut premiada una poesia molt interessant d'En Jeroni Zanné.

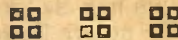
***

Avis als corresponsals de fòra

Preguem als corresponsals i llibrerles de fòra que ens enviïn lo més aviat possible les liquidacions dels cinc números publicats, per regularitzar la marxa de la nostra Administració. D'altra manera no podrem servir-los cap mes número.

Hem retirat l'enviament del números als subscriptors de fòra de Barcelona que encara no han pagat l'import corresponent a l'any primer

Redacció i Administració : Cortis Catalanes, 550, 2.^a

Les nostres reformes

En aquest número substituïm el paper *couché* per un satinat, i en canvi donem 32 pàgines de folletí. Així aconseguim donar més escrits i ensems reduir una despesa que ja se'ns feia impossible de mantenir. El número vinent, amb el qual complirem mig any de publicació, serà el darrer de la primera sèrie. En ell acabarem la comèdia d'Armand Carabén *Jugar a nines*, per a la qual ha dibuixat una magnífica coberta En Ramón Còrmany.

Des de primer de Maig, la nostra revista sortirà quizenalment. Clos ja el període de preparació, donarem molta més extensió a l'exposició de les nostres idees i sense cap mena de contemplació, però amb respecte, combarem tot allò que creguem perjudicial o inútil. Volem fer d'OFRENA la revista de la darrera joventut literària i intel·lectual, i com a tal, no pot ésser conservadora.

Començarem també la publicació de *Els cants d'iniciament*, llibre de poesies de Jaume Maurici, i preparem ja per a després altres obres d'autors joventíssims en els qual veiem prometes de personalitats ben aviat definides.

Estampes : Gravats
: Marcs : Miralls :

Fill de Joàn Amigó

Petritxol, 10 : Sucursal al 18
- - - BARCELONA - - -

LA REVISTA

Quaderns de publicació quinzenal

Subscripció trimestral : 1 pta.
Número solt : 20 cèntims

REDACCIO I ADMINISTRACIO
: Corts Catalanes, 613, baixos :

OFRENA

REVISTA CATALANA

Subscripció anyal:
5 PESSETES

Redacció i Administració interina:
Corts Catalanes, 550, 2.^{on}, 1.^a

CONFECIONS

Especialitat en trajos de
sastre i abrics de fantasia

C. Aubrador

Corts Catalanes 550, 2.ⁿ 1.^a

Fàbrica d'articles de llauna
:: ferro, zenc i llautó ::

DE

SAMUEL SANRAMA

Despatx: Rosal, 12 - Tallers: Salvà, 11

ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ
DE FANALS PER A FERROCARRILS

PARAIGÜES
OMBREL·LES : BASTONS

La Parisièn

Concell de Cent, 344
(entre Roger de Lluria i Bruch)

Pintura Decorativa

J. BARÓ

TALLER:

Diputació, 199 - botiga

MODEST TEIXIDOR
ANTIGUA CASA TEIXIDOR

FUNDADA EN 1874

PROVEIDORA DE LA REIAL CASA

ARTICLES DE DIBUIX
PINTURA I ESCRIPTORI
PAPERERIA : LLIBRES
RATLLATS : IMPRESOS

ESPECIALITAT EN MA-
TERIAL PER A ENGI-
NYERS I ARQUITECTES

CARRER DE FONTANELLA, 10 (abans Regomir) - BARCELONA
TELEFON A 1563

BÀSCUIES

Caixes per a Capdals

Parlament, 9.

(Interior.)

BARCELONA.

Pibernat
Barcelona

SENSACIONAL

A primers d'abril sotirà el primer número de la publicació
quinzenal

La Novela Catalana

Serà extraordinari: 52 pàgines atapaïdes, contenint la cèle-
bre novel·la de PRUDENCI BERTRANA

JOSAFAT

!!! Només per 20 cèntims!!!

Els números ordinaris, de 36 planes, valdrán

10 cèntims

Tots els catalans compraràn

La Novela Catalana

res. / 170